

Bibliografie

1. D. Mărgulescu și colectivul. Analiza economico – financiara a societăților comerciale, Supliment la Revista Tribuna economica, București, 1994.
2. G. Vintilă. Gestiunea financiara a întreprinderii. Editura didactica si pedagogica, București, 2000.
3. M. G. Marcu, Dana Minca. Sănătate Publică și Management Sanitar. Editura universitara “Carol Davila”, București, 2003.
4. Belverd E. Needles, Jr Henry R. Anderson James C. Caldwell. Principiile de baza ale contabilității. Editura Arc 2000.
5. Cristian Vlădescu. Managementul Serviciilor de Sănătate. Editura Expert, 2000.

PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII USMF „NICOLAE TESTEMIȚANU” ÎNTR-UN STAT INDEPENDENT

Ludmila Goma

Catedra Economie, management si psihopedagogie în medicină
USMF “Nicolae Testemitanu”

Summary

The development perspectives of SMFU “Nicolae Testemițanu” in the independent state

The scientific article is devoted to the attempt of analysis of some aspects of high medical education development in the Republic of Moldova in the 20 last independent years. It was done the attempt to discover some provocations which appeared in the high medical educations beginning with the declaration of independence of the Republic of Moldova and its future perspectives. There were mentioned some reforming directions in the SMFU “Nicolae Testemițanu” and some possible risks.

Rezumat

Prin lucrarea dată sa făcut o încercare de a analiza unele aspecte de dezvoltare a învățământului medical superior din Republica Moldova la cei 20 ani de independență.

Sa făcut o încercare de a evidenția provocările care au apărut în învățământul superior medical începând cu declarea independenței Republicii Moldova și a perspectivelor de dezvoltare în continuare. Au fost menționate direcțiile de reformare a USMF N. Testremițanu și riscurile posibile care pot interveni.

Actualitatea

Societatea Republicii Moldova se află într-un proces de schimbare în care toate elementele de ordin economic, social, politic, civic au cunoscut o noua dinamica în încercarea de adaptare la condițiile prezente. Sistemul de Sănătate din Republica Moldova continuă și el să se perfecționeze, implementând în continuare asigurările medicale obligatorii. Importanța învățământului superior medical devine tot mai evidentă în societatea noastră. Nevoia de persoane calificate care să ofere îngrijire de calitate persoanelor suferinde este o necesitate primordială.

Învățământul medical este considerat de mulți ca unul dintre cei mai conservatori furnizori de educație din punct de vedere a metodelor folosite. De aceea pentru a atinge acest scop, respectivele instituții trebuie să se folosească de toate instrumentele, tehnologiile sau metodele adecvate.

Concepția actuală a procesului educațional prevede nu numai acumularea cunoștințelor, formarea deprinderilor practice în specialitate, dar și dezvoltarea abilităților creative a

absolvenților, care vor permite viitorilor specialiști să se încadreze plenar în activitatea practică și promovarea reformelor actuale din domeniul medicinei.

Materiale si metode

Programul de dezvoltare a învățământului medical și farmaceutic în Republica Moldova pe anii 2011-2020; Planul Strategic al Sistemului de Sănătate; Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a învățământului medical și farmaceutic pe anii 2011-2020; Strategia de dezvoltare a resurselor umane din Sistemul Sănătății; materiale de documentare a USMF “Nicolae Testemițanu”; Carta USMF “Nicolae Testemițanu”.

Metoda de analiză și sinteză, metoda comparației, metoda anchetării.

Rezultate

Prin ce se caracteriza învățământul medical superior în perioada de până la independența Republicii Moldova? Sistemul învățământului superior medical era supus integral deciziilor mai mult sau mai puțin arbitrare venite din partea Ministerului Învățământului, Ministerul Sănătății și nu își puna problema existenței sale, deoarece intrările și ieșirile sale erau garantate de către stat, iar calitatea procesului de învățământ nu influența prea mult relația sa cu mediul extern.

După august anul 1991 sistemul de învățământ superior medical a intrat într-o criză existențială, prin ruperea raporturilor rigide dintre universități și mediul înconjurător și apariția unui câmp de forțe extrem de puternice în mediul politic, economic și social extern.

Începând cu 1991 și până azi sistemul de învățământ medical superior se afla într-un profund proces de transformare și tinde să-și modeleze activitatea în acord cu problematica Sistemului de Sănătate, realităților economice și sociale. Dacă până recent misiunea instituțiilor de învățământ superior se rezuma în special la procesele de învățare și cercetare, astăzi nu mai pot fi privite ca instituții în sine, izolate, ele trebuie conectate la problemele cu care se confruntă societatea.

Sistemul de învățământ medical superior trebuie să reflecte nevoile specifice și tradițiile în materie de educație ale Sistemului de Sănătate și a societății, pe care o deservește. Funcția fundamentală pe care o îndeplinește un sistem de învățământ superior eficient este aceea de a oferi societății o forță de muncă adaptabilă, mobilă și ușor de ocupat, capabilă să aplice abilitățile cerute de piața locală, regională și națională a muncii.

Învățământul medical superior se confruntă în prezent cu o serie de provocări. Unele dintre ele sunt tipice pentru învățământul superior din întreaga lume, iar altele sunt mai curând tipice pentru fostele țări socialiste, care se afla într-o perioadă de consolidare a economiei sale de piață. Învățământul medical superior se mai caracterizează, că ocupă o poziție duală: în primul rând suportă schimbările ce intervin în societate în legătura cu democratizarea, trecerea la relații de piață, schimbările ce au loc în învățământul superior corelate, fiind de Ministerul Învățământului, iar în al doilea rând Schimbările ce au loc în Sistemul de Sănătate.

Așadar, principalele provocări și tendințe ale învățământului medical superior din Republica Moldova sunt următoarele:

1. Creșterea cererii pentru educație superioară, inclusiv medicală este un fenomen cât mondial atât și național [1].

2. Creșterea costurilor în învățământul superior medical. Învățământul superior tinde să fie costisitor, fiind legat în general de consumul mare de forță de muncă. Grija pentru resursele umane trebuie să fie o preocupare majoră a universităților, pentru că acestea constituie un element important al costurilor.

3. Globalizarea și integrarea regională. Dorința pentru aderare la Uniunea Europeană reprezintă o provocare semnificativă la adresa cercetării și învățământului superior, a activității de extensie și a organizațiilor profesionale [3].

4. Impactul Procesului de la Bologna asupra reformei curriculare, asigurării calității și mobilității, care devine unul dintre factorii cheie care declanșează schimbarea în Instituțiile Superioare de Învățământ [3].

5. Dezvoltarea tehnologiei și informației. Informatizarea procesului educațional și de învățământ necesită realizarea unor noi structuri organizatorice, noi modalități de management și noi căi de utilizare a tehnologiilor informaționale [7].

6. Diminuarea finanțării învățământului superior din bugetul statului este un adevăr valabil pentru toate țările europene. Ca o tendință actuală, instituțiile de învățământ superior încearcă să redefească balanța de venituri obținute din finanțare publică cu cele din surse private.

7. Migrația masivă a populației și a personalului medical [8].

8. Învățământul medical, bazat pe memorare Sistemul actual de învățământ medical se concentrează primordial pe capacitatea de memorare, reducând capacitatea de dezvoltare a unor deprinderi de analiză critică ce ar putea duce la formarea unor deprinderi de practică medicală bazată pe evidențe. Sistemul de formare actual mai degrabă inhibă lucrul în echipă și cooperarea interdisciplinară, cu efect direct în gama limitată de servicii oferite pacienților și populației“. Trecerea la aplicarea formelor moderne de instruire ar rezolva situația.

9. Dezvoltarea continuă a științei și tehnologiilor medicale.

10. Cerințele reformării permanente a sistemelor de sănătate etc.

Alte probleme:

- Curriculum-ul existent este doar parțial racordat la programele de studii europene;
- Probleme în pregătirea pedagogică, perfecționarea profesională;
- Structura organizațională complicată a Universității de Stat, de numărul exagerat de catedre și alte subdiviziuni, ceea ce creează dificultăți de ordin managerial și de ajustare la cerințele învățământului european.

- Poziția științifică modestă în clasamentul internațional, dificultăți în transferul tehnologic al realizărilor științifice, implicarea insuficientă a cadrului profesoral-didactic, a studenților și rezidenților în proiectele de cercetare științifică etc.

- Motivarea și atractivitatea insuficiente a carierei în cercetare, implicarea redusă a tinerilor, lipsa autonomiei unităților și centrelor de cercetare.

- Motivarea insuficientă a angajaților.

- Admiterea în învățământul medical și farmaceutic.

- Problemele eficientizării managementului resurselor umane

Diversitatea și complexitatea mare a problemelor care apar în domeniul învățământului superior medical și dificultățile cu care se confruntă în prezent universitățile, arată în mod clar, că trebuie realizate numeroase schimbări în cadrul acestuia. Schimbările trebuie efectuate și la nivelul personalului. În aceasta direcție nu trebuie neglijată apelarea la conceptele și metodele teoriei managementului resurselor umane.

Pentru a vedea perspectivele de dezvoltare a USMF „Nicolae Testemițanu” încercăm să evidențiem nu numai provocările dar și oportunitățile, care au apărut ca rezultat al independenței Republica Moldova.

Conform Constituției Republicii Moldova, articolul 35, privind Dreptul la învățătură, se menționează, că Instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie. Aici este important de a aprecia ce oferă acest drept de autonomie pentru dezvoltarea de perspectivă a USMF „Nicolae Testemițanu”. Autonomia universitară se manifestă în: autonomia organizării structurilor didactice și științifice; autonomia funcțională; autonomia didactică și științifică; autonomia financiară și administrativă; autonomia jurisdicțională. Toate aspectele autonomiei universitare trebuie să se realizeze în condiții de deplină transparență [9].

Dreptul la autonomie este confirmat și în art. 4 al Cartei Universității a USMF „Nicolae Testemițanu”, adoptată la ședința Senatului Universitar din 27 iunie, 1996 [1].

Conform acestui articol, Universitatea activează în condiții de autonomie universitară și democrație academică, într-un spațiu propriu, cu buget propriu în conformitate cu legislația în vigoare. Dreptul la autonomie propune cât o libertate academică atât și o gestionare rațională a resurselor financiare [1].

În anul 1992, odată cu trecerea la o treaptă superioară - postuniversitară de pregătire a viitorilor specialiști medici și farmaciști prin rezidențiat, se deschide Facultatea Rezidențiat și Secundariat clinic [6].

În 1995 instituției i s-a dat un nou nume - **Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu" din Republica Moldova**.

Conform Hotărârilor Guvernului Republicii Moldova nr. 363 din 25.07.1991, Universitatea activează ca persoană juridică. Fiind persoană juridică, are anumite drepturi privind autonomia dirijării resurselor financiare.

Conform **art. 101**, universitatea ordonează în mod independent mijloacele financiare alocate și disponibile, gestionează balanța independentă, are deschise conturi de decontare și alte conturi, inclusiv valutare, la instituțiile bancare.

Conform **art. 104**, universitatea posedă dreptul de activitate de antreprenoriat în concordanță cu legislația în vigoare care prevede:

- (1) comercializarea mărfurilor achiziționate;
- (2) prestarea serviciilor de mediație;
- (3) de a fi părtaș cu cotă în activitatea altor instituții (de instruire), organizații și întreprinderi.

Începând cu anul 1999, elementul central în politicile Uniunii Europene privind învățământul superior devine asigurarea calității studiilor, aspect stipulat și în Declarația de la Bologna, la care a aderat și Republica Moldova.

La 17.10.2002, s-a început activitatea **Centrul de Informare "INFOMEDICA"**, care oferă întregii comunități medicale posibilitatea de a descoperi și a utiliza resurse informaționale și documentare de profil medical, contribuind la consolidarea și menținerea rețelei informaționale medicale.

Școala de Management Sănătate Publică (ȘMSP) este o subdiviziune a USMF „Nicolae Testemițanu”, creată cu suportul Fundației SOROS Moldova prin proiectul „Dezvoltarea capacităților în domeniul Sănătății Publice în Republica Moldova”, conform Ordinului Ministrului Sănătății nr. 118 p §17 din 31.12.2002. Deschiderea oficială fiind pe data de 27 februarie 2003.

În 2003 s-a format serviciul nou - **Relațiile publice**, ce reprezintă una dintre etapele schimbării, o dimensiune importantă a activității organizației și indivizilor din spațiul public, care vizează câștigarea bunăvoinței, simpatiei, încrederii și sprijinului public. Serviciul nou creat are drept scop mobilizarea întregului colectiv al Universității prin informarea și revigorarea comunicării interne și externe, dar, nu în ultimul rând, și crearea unei imagini ce corespunde valorilor și tradițiilor Alma Mater.

Din 2003 își începe activitatea, Secția Relații internaționale, prin intermediul căreia Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” colaborează cu circa 40 de universități, instituții de cercetare, spitale, ONG din Marea Britanie, Franța, Belgia, Elveția, Germania, SUA, Olanda, Finlanda, Italia, Polonia, Rusia, Ucraina, Belarus, România, Ungaria, India, Iordania, Siria, Turcia și alte țări. Universitatea noastră este membră a Agenției universitare a Francofoniei, care include circa 400 de universități.

Ca rezultat, s-a inițiat și s-a abordat ca obiectiv principal de existență a Universității, instruirea în limbile română, rusă, engleză și franceză.

De asemenea în anul 2003, în scopul eficientizării procesului de instruire științifico – practică a medicilor de familie, stomatologilor și a farmaciștilor, pe lângă Instituția Medico-sanitară Publică - Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară, a fost creat un Centru de instruire / testare a deprinderilor practice, care în viitorul apropiat se va transforma în Centrul de Simulări în Instruirea Medicală.

Universitatea este unitate bugetară care poate obține și dispune de fonduri aferente din taxele de studii, din activitatea de cercetări științifice, prestarea de servicii medicale contra plată, microproducție, donații, sponsorizări, etc.

Cu toate că, schimbări în Învățământul Medical superior au loc începând cu anul 1992, schimbări mai radicale rapide, direcționate s-au început odată cu trecerea Sistemului de Sănătate la un nou Sistem de asigurări medicale obligatorii în anul 2003.

Ținem să menționăm, că noțiunea de reformă s-a conceptualizat de abia în anul 2010, când s-a pus problema reformării procesului de învățământ medical și farmaceutic, precum și pregătirea specialiștilor pentru sistemul sănătății conform standardelor europene.

Obiectivele reformei sunt:

- a) diversificarea ofertei educaționale și adaptarea ei la necesitățile sistemului de sănătate;
- b) realizarea reformei curriculare centrată pe student și rezident, orientată pe dezvoltarea competențelor în activitatea profesională;
- c) îmbunătățirea continuă a calității proceselor de admitere, instruire și evaluare a competențelor studenților și rezidenților;
- d) asigurarea continuă a mediului educațional, favorabil satisfacerii cerințelor instruirii de calitate, în cadrul instituțiilor de învățământ medical și farmaceutic;
- e) dezvoltarea sistemului informațional al instituțiilor de învățământ medical și farmaceutic și asigurarea accesului la resursele acestuia;
- f) sporirea motivației studenților și rezidenților pentru excelență în studii și în cercetare;
- g) alinierea instruirii postuniversitare pe specializări la exigențele europene [8].

Putem menționa, că USMF tinde spre un management organizațional deschis, afirmând în Programul de dezvoltare a învățământului medical și farmaceutic din Republica Moldova pe anii 2011-2020, că obiectivele pe termen lung ce necesită a fi realizate în vederea implementării politicii de stat în domeniul învățământului medical și farmaceutic sunt conforme cu cele ale țărilor europene, contribuind la promovarea valorilor general-umane și aspirațiilor societății spre integrare europeană [8].

Scopul asigurării unei calități înalte sferei învățământului prin racordarea la standardele internaționale de performanță, introducerea de inovații și adaptarea conținutului procesului de învățământ la cerințele pieței muncii.

Anii 2010 – 2011 se caracterizează prin inițierea reformei curriculare, care este în curs de realizare și vizează renovarea substanțială a programelor de studii, valorificarea unor noi oferte educaționale, aplicarea sistemului european de credite academice transferabile, implementarea tehnologiilor informaționale și de comunicare, a formelor și metodelor moderne avansate în desfășurarea procesului de predare – învățare – evaluare.

O altă activitate de îmbunătățire și modernizare a procesului de formare a cadrelor este implementarea și perfecționarea instruirii la distanță. Putem menționa, că timp de 2 ani derulează proiectul de predare la distanță, proiect comun dintre USMF și Universitatea Carolina de Est, Greenville în cadrul parteneriatului bilateral *Republica Moldova - Carolina de Nord*.

Care totuși sunt perspectivele USMF pe viitor? Pentru a face față viitorului, învățământul superior medical trebuie să atingă un nivel calitativ care să treacă testul comparării pe plan internațional, să-și îmbunătățească conducerea și responsabilitatea, să-și sporească și să-și diversifice sursele de finanțare. Aceste scopuri majore implică schimbări în învățământul superior medical, ce trebuie trecute în topul priorităților agendei politice și în strategiile naționale ale țărilor membre ale Uniunii Europene.

Concluzii

Reformele ce se desfășoară în domeniul educației, cât și în medicină, înaintază cerințe spre schimbare în pregătirea cadrelor medicale. Învățământul medical tot mai mult se confruntă cu problema modernizării procesului de instruire a cadrelor medicale în sistemul de sănătate, pentru a forma specialiști calificați și prosperi, capabili a gândi creativ și liber, recunoscători nu numai pe piața internă a muncii, dar și peste hotare.

Progresul, prosperarea și bunăstarea poporului sunt indispensabil legate de asigurarea cu cadre de calitate, cu profesioniști apti să răspundă exigențelor lumii moderne, de aceea calitatea actului de învățământ și racordarea acestuia la standardele internaționale de performanță,

inovație, adaptarea conținutului procesului educațional la cerințele pieței muncii - sunt principiile de bază ale reformei educaționale, ca are loc la nivel mondial și care a derulat și în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova.

Sistemul de sănătate, instruirea medicală și farmaceutică, se confruntă cu o serie de provocări, la care trebuie să se găsească soluții pertinente: evoluția demografică, modelul epidemiologic în schimbare, migrația masivă a populației și a personalului medical, dezvoltarea continuă a științei și tehnologiilor medicale, cerințele reformării permanente a sistemelor de sănătate, etc.

Specialistul medical astăzi nu este un simplu executor, el trebuie să-și asume anumite responsabilități, să activeze autonom, să ia anumite decizii, să fie bine informat, să instrumentalizeze iscusit argumentele științifice în activitatea practică, să poată comunica eficient în diverse situații socio-profesionale.

Modernizarea curriculumului educațional, instituirea unui sistem de evaluare a calității activității didactice, dezvoltarea potențialului academic, promovarea cercetării științifice și a colaborării internaționale sunt componentele esențiale ale reformei educaționale și instituționale, ce au fost identificate și incluse în Strategia Universității de Stat de medicină și farmacie „Nicolae Testemițanu” [8].

Bibliografie

1. Carta USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova.
2. Declarația de la Bologna (1999). În site-ul <http://www.cnfis.ro/fd/bologna/bologna.html>
3. Enciclopedia Cugetarea, Predescu, p. 562-563.
4. Ghid al managementului Universitar, Unitatea de Administrare a Programului PHARE (Universitas 2000), 1998.
5. Legea învățământului nr. 547 din 21.07.1995 cu modificările și completările ulterioare.
6. Politica Națională de Sănătate a Republicii Moldova (2007-2021), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 886 din 06 august 2007.
7. Programul de dezvoltare a învățământului medical și farmaceutic în Republica Moldova pe anii 2011-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1006 din 27 octombrie 2010.
8. Strategia de dezvoltare a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în perioada 2011-2020.
9. Strategia de dezvoltare a Sistemului de sănătate în perioada 2008-2017, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1471 din 24 decembrie 2007.

ASPECTELE MEDICALE ȘI SOCIALE A PERSOANELOR CU DISABILITĂȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Olga Josan, Natalia Prijilevscaia

(Coordonator științific: Mihail Moroșanu, dr, conf. universitar)
Catedra de Economie, Management și Psihopedagogie în medicină,
USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The medical and social aspects of handicapped people in the Republic of Moldova

This article describes some medico-social aspects of handicapped people and shows the statistics on this disability during 2005-2009 years. Nowadays our society doesn't understand the real problems that deal with the difficult situation of persons with disabilities. One of this problem are the stereotypes that are usually false.